

ANIT HEYKEL AYDINLATMASI ÜZERİNE DÜŞÜNCELER

Mehmedalp Tural

Doç. Dr. Cengiz Yener

Bilkent Üniversitesi Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi,

İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü,

Bilkent 06800, Ankara.

mehmed@bilkent.edu.tr, cengiz@bilkent.edu.tr

Özet:

Bu çalışma daha önceden yeterince ilgi gösterilmemiş bir konu olan anıt aydınlatması üzerinedir. Çalışmada anıtları aydınlatmadaki önem ve gereksinimlerden yola çıkılmış, aydınlatma konusunda göz önüne alınması gereken etmenler, Başkent Ankara'da yer alan örneklerin incelenmesi yoluyla belirtilmiştir. Doğru bir aydınlatma sağlamaya yönelik ölçütlerin saptanmasında aydınlatma tasarımcısının izleyeceği yöntem tartışılırken, aydınlatmanın işlevsel yönünün yanısıra psikolojik ve estetik gereklere cevap verecek olan sanatsal yönü vurgulanmaya çalışılmıştır. Bahsedilen gereklilik ve ölçütlerin saptanmasına yönelik yaklaşımlar, Bilkent Üniversitesi girişindeki Atatürk Anıtı'nın değerlendirilmesiyle ortaya konmuştur. Değerlendirmede Anıt'ın doğru bir şekilde aydınlatılmasında izlenecek iki farklı yaklaşım, güneşin anlık bir pozisyonunun gece de tekrarlanmaya çalışılması ve Anıt'ın temasına yönelik belli bir noktanın vurgulanması olarak belirtilmiştir. Heykeltraşın görüşlerine başvurmak, genel tercihleri saptamak, yapılı ve doğal çevre öğelerini göz önüne almak, bu süreçte aydınlatma tasarımcısına fikir verecek, gerekli ışık kaynağının nitelik ve niceliğini belirlemesinin yanısıra, konumunu saptamasında yol gösterecektir.

Cumhuriyetin kuruluşu ile birlikte başlayan atılım, Atatürk'ün Türk gencini politika, temel bilimler, uygulamalı bilimler, toplumbilim ve sanat gibi alanlarda yetiştirmek, batılı eğitim yöntemlerini, öğretilerini incelemek amacıyla yurt dışına göndermesi, bunun yanısıra yurtdışından gelen öğreticilerin ülkemizde çalışması ile hız kazandı. Eğitimdeki bu gelişim ve güzel sanatlara verilen önem, heykel sanatı için yurdumuzda bir başlangıç olarak nitelendirilebilir.

Daha önceleri çoğunlukla mimari yapılara yüklenmiş anıt kavramı ise, anıt heykel düşüncesinin ortaya çıkışı ve benimsenmesi ile figüratif heykellerle özdeşleşti¹. Yapı ya da kentsel ölçek açısından bir tanımlama ögesi olan anıtlar, taşıdıkları anlam çerçevesinde ele alındıklarında ise, halkın belleğine yerleştirilmek istenilen değerle incelenmelidir. Bu değerler kimi zaman ulusal benlik ve kimliği uyarıcı askeri ya da siyasi bir kahramana ait iken, kimi zaman, kişiden çok olaya dayanan değişim ve dönüşümleri ön plana çıkarıcı nitelik taşır. Viyana sokaklarında yürüten bir insan Viyana'yı Viyana yapan değerlere, sanatçılara ve müzisyenlere tanıklık eder. Anıt ve heykel gruplarıyla sağlanmaya çalışılan bu hatırlatma çabası, aynı zamanda geleceğe yönelik toplumsal bir bilinç oluşturma isteğidir.

Ülkemizde anıt heykel denilince, akla gelen ilk karşılık şüphesiz Atatürk Anıtları'dır. Cumhuriyetin ilk yıllarından başlayarak, varlığımıza, sahip olduğu değer ve düşüncelerine saygı sonucunda vücuda getirilmiş anıtlar, ülkenin dört bir yanında

meydanlarda, parklarda ve kamu binaları önlerinde yerlerini almışlardır. Biraraya gelişin, ulusal beraberlik ve bütünlük fikrinin oluşumuna katkıları şüphesizdir. Kazanılan zaferlerin yanısıra, egemenlik yolunda çekilen ıstırapın da tanıklarındır anıtlar.

Zamanla, heykeltraş Prof. Dr. Hüseyin Gezer'in² de işaret ettiği gibi, bu çabalar kişisel tercihler, belediyelerle yapılan anlaşmalar ve ilişkiler neticesinde sanattan çok bir cins ticaret ögesi haline gelen anıt heykel projeleri, yetkili organların ve kuruluşların konuya gereken ilgiyi göstermemesi, gerek yapılan çalışmalar, gerekse heykeltraşların seçimi konusunda titiz davranılmaması nedeniyle çoğu zaman üzüntü verici ürünlerle sonuçlanmıştır. Atatürkçülüğü bir çıkar aracı gibi kullanan kişilerin fotoğraf, resim, kartpostal, heykel, rölyef tipinden parasal çıkar sağlayıcı nesneleştirmeyi bir ticaret olarak geliştirdikleri, bu anlayışlarını da hemen hemen her zaman devlet bütçesinden ayrılmış paraları harcayarak gerçekleştirdikleri görülmektedir. Konu zaman zaman gündeme gelse de ve belediye ve yönetimler benzer üretim ve oy kaygısına yönelik suçlamalarla eleştirilse de bu tür üretim yaklaşımları sürmektedir.³ 11 Şubat 2003 tarihli Hürriyet gazetesindeki haber ise anıtların estetik açıdan başarısı üzerine yapılan tartışmaların da halen sürdüğünü gösteren güncel bir örnek teşkil ediyor.⁴

² "Heykeltraşlarımız Atatürk Anıtlarını Değerlendirdi". *Sanat Olayı*. 46 (Mart 1986): 60-63.

³ Çalikoğlu, Levent. "Heykel ve Anıt Uygulamaları Üzerine Üç Eleştiri". *Genç Sanat* 26 (Ekim 96): 20-23.

⁴ Kınar Selma, İbrahim Laleli. "Anıtta Yanlış Yürüyüşler Asker Değil, Provokator". *Hürriyet* 11 Şub. 2003, 5.

¹ Osma, Kıvanç. *Cumhuriyet Dönemi Anıt Heykelleri (1923-1946)*. Doktora Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi, 1998.

Üniversitelerin güzel sanatlar ve heykel bölümleri ile yönetici makamların konusu olan bu alana dikkat çekmekle yetinecek ve girmeyeceğiz.

Çevremizde belki de çoğu zaman dikkat etmediğimiz onlarca anıt var. Yalnızca Başkent'te elliyi aşkın Atatürk Anıtı bulunuyor. Bunların bir kısmı meydanlarda, bir kısmı park ve bahçelerde, bir kısmı kamu kurum ve kuruluşları önünde, bir kısmı ise askerî yapılar dahilinde konumlanmıştır.

Gündüz, güneş ve günışığının oluşturduğu değişik ışık-gölge oyunları ile boyanan anıtların çoğunun, günbatımıyla birlikte derin bir karanlığa gömülmekte olduğunu görmekteyiz. Aydınlatılanlar ise, değil soyut çağrışımları vurgulamak, biçimsel algılamayı sağlamaktan bile çok uzak. Oysa, yukarıda da altı çizilen bu değer ve anlam bütününe hem gündüz hem gece ifadelendirilmesi gerekmektedir.

Neredeyse 80 yıllık bir geçmişe sahip Ulus Atlı Atatürk Anıtı aydınlatmadaki sorunlara iyi bir örnek teşkil ediyor (Resim 1). Yerleştirilen armatürler kaideyi ve atı aydınlatırken ana figür "Atatürk" karanlıkta kalıyor, ayrıntıların görülmesi ise imkansızlaşıyor.

Resim 1. Ulus Atlı Atatürk Anıtı

Atatürk Orman Çiftliği kavşağında, Atatürk evi yanında yer alan anıtta ise armatürün yaydığı ışığın rengi ve heykel malzemesindeki zıtlık ile kaidedeki figürlerin algılama zorluğu dikkati çekiyor (Resim 2).

Resim 2. AOÇ Tarımcı Atatürk Anıtı

Mithatpaşa Caddesi'nde, Sosyal Sigortalar Kurumu Binası önünde yer alan anıttaki uygulamada ise armatür, yarattığı yüksek parlolu düzeyi sonucunda oluşan kamaşma ile trafik ve sürücü güvenliğini tehlikeye atacak şekilde yerleştirilmiştir (Resim 3).

Resim 3. Mithatpaşa Bulvarı Atatürk Anıtı

Örnekleri çoğaltmadan önce, aydınlatma endüstrisine baktığımızda, bu alandaki gelişmelerin, elektrik tasarrufuna yönelik yeni ışık kaynakları ve armatürlerin doğmasına yol açtığını görüyoruz. Öte yandan kentsel güzelleştirme projelerine verilen önemle genel aydınlatmaya harcanan elektrik miktarı da artmakta, giderek ışık kirliliği oluşmaktadır. Önceleri salt güvenlik ve reklam amaçlı olan aydınlatma uygulamaları, ışıltılı yapı cepheleri, daha da "yeşil" park ve bahçelerle yeni bir boyut kazandı. Bu doğrultuda yapılan aydınlatma çalışmaları arasında anıt heykel projelerine de yer verildi.

Daha önce yapmış olduğumuz bir çalışmada⁵ anıtların aydınlatılmasındaki yanlışlardan yola çıkarak, anıt aydınlatmasında göz önüne alınması gereken noktalar, günışığı ve yapay aydınlatma açısından incelendi, uygulamadaki problemlerin altı çizilmeye çalışıldı. Her biri, taşıdığı anlam, tanıklık ettiği tarih ve bu değerleri sanatçının dokunuşuyla aksettirmesi, dolayısıyla birer sanat eseri olan bu heykeller nasıl aydınlatılmalı? Somut bir şekilde belirlenmiş bu anlam, aydınlatma ile nasıl desteklenmeli, en etkili algılamayı sağlamak için aydınlatma yönünden neler yapılmalı? Bu sorulara cevap aranırken altı çizilmek istenilen diğer bir nokta ise, teknik bir alan olduğuna inanılan ve ülkemizde çoğunlukla elektrik mühendislerinin çözümüne bırakılmış aydınlatma uygulamalarının, nitelik açısından da dikkatle ele alınması gereği idi.

Tüm bu veriler ışığında anıt aydınlatmasının gerekliliğini üç ana başlıkta toplayabiliriz: İşlevsel, psikolojik ve estetik. Seçici bir yapısı olan insan algısında, ışık, çevreden toplanılan bilgiye etki eden en önemli etmendir. Varlıklarla doğruya en yakın

⁵ Tural, Mehmedalp. *Monument Lighting*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Bilkent Üniversitesi, 2001.

ilişkiyi kurmamızı sağlayan ve bu ilişkiyi temellendiren duyumuz görmedir. Görme ise, algılama ve değerlendirme için bir gereksinimdir. Tüm bu işlevi yerine getirmek için kullandığımız görme duyumuzu, ancak ışık ile uyarabiliriz. Dolayısıyla işlevsel gereksinimle belirtilmeye çalışılan, anıtın görülmesi, çevresiyle ilişkisinin (kimi zaman ön plana çıkarma, kimi zaman bütünleştirme) doğru bir aydınlatma uygulamasıyla kurulması gereğidir.

Psikolojik olarak adlandırılan ve aydınlatmaya yüklenen ikinci gereklilik ise, yapılan uygulamanın, sanatçının anıtta aktarmak istediği kavramı desteklemesidir. Anıtı oluşturan tema, vurgulanan düşünce ve beklenen etki ile ilgili saptama, tasarımcıya aydınlatmanın yönü, ışığın rengi, şiddeti ve yerleştirilecek armatürlerin sayısı konusunda ipuçları verecektir.

Aydınlatma, Erhardt'ın⁶ da vurguladığı üzere, sahip olduğu bilimsel niteliğin yanısıra, tıpkı plastik sanatlar ve heykel gibi başlıbaşına bir sanattır. Karmaşık bir ilişkiyle birbirlerine bağlanan sanat, estetik ve güzellik kavramları her heykelde ayrı ayrı biçimlenirken, bu estetiğin ortaya konmasında aydınlatmanın yeri nedir? Psikolojik ve estetik gerekliliğe yönelik çözüm arayışında sorulması gereken ortak soru, anıtın hangi gereksinimi karşılamaya yönelik yapılmış olduğudur. Seyredenin gereksinimi nedir? Sanatçı ile seyircinin gereksinimleri örtüşmekte midir? Bu örtüşmede aydınlatmanın yeri ne olabilir?

Her ne kadar ilk bakışta, kullandıkları ölçütlerden dolayı üç boyutlu nesne aydınlatmasıyla eşdeğer gibi görünse de, anıt aydınlatmasında tasarımcı, anıtın etrafında dolaşarak seyredilebileceğini, bu dinamik algı sırasında güneş hareketi sebebiyle anıttaki ışık-gölge oyunlarının da günün her saatinde değiştiğini ve dolayısıyla anıtın her saat değişik bir görünüme bürüneceğini unutmamalıdır. Maliye Bakanlığı bahçesinde yer alan anıtta farklı noktalardan bakıldığında farklı görüntüler elde edilmektedir. Malzemenin içbükey şekilde yontulması ile tasarlanan anıtta amaç, Atatürk'ün farklı noktalardan bakıldığında da (oluşan negatif gölgeler sonucunda) seyredene doğru bakması hissini sağlanmasıdır. Ne yazık ki bu fikir yapay aydınlatma ile desteklenememiştir (Resim 4).

Güneş ve günışığındaki bu değişken yapı aynı zamanda anıtın yerleştirilişi ve konumu açısından da önem taşır. Hava Kuvvetleri Komutanlığında bulunan anıtta Atatürk elini güneşe karşı siper ederken tasvir edilir. Oysa, güneş gün boyu anıtı arka tarafından, bu duruş ile örtüşmeyecek şekilde aydınlatmaktadır (Resim 5).

Yılın her günü farklı gölgelere bürünen bu eserleri, gece yapay aydınlatma ile tek noktadan aydınlatmak doğru mudur? Diğer bir deyişle gündüz

ile gece aydınlanma durumu benzeşmeli mi benzeşmemeli midir? Benzeştirmek söz konusu ise, bu durumu sağlayacak ışık yönü, armatür yüksekliği nasıl saptanabilir? Armatürlerin yerleştirileceği noktalar nasıl belirlenmelidir?

Resim 4. Maliye Bakanlığı Atatürk Anıtı

Resim 5. Hava Kuvvetleri Komutanlığı Atatürk Anıtı

Bu ve benzeri sorulara cevap aradığımız bu çalışmada, yukarıda kişisel gözlem sonucunda uygulama başarılarını irdelemeye çalıştığımız örneklere ek olarak Bilkent Üniversitesi girişinde yer alan Atatürk Anıtı'nda yapılan inceleme ve değerlendirmelere yer vereceğiz. Böylece yukarıda değinilen aydınlatma gereklilik ve genel ölçütleri bir örnek çerçevesinde ele alınabilecektir.

Anıt, üniversite merkez kampüs girişinde yer almaktadır. Konumu nedeni ile etrafı dolaşılabilir nitelikte olup, önünde resmi tören düzenlemeleri için küçük bir alana sahiptir. 5,5 metre yüksekliğinde olan anıtın ön yüzünde Atatürk (Resim 6), arka yüzünde (Resim 7) ise birinin elinde meşale, diğerinin elinde bayrak olan iki genç figürü yer almaktadır. Bayrak ve meşalenin uzantısı, Atatürk'ün başının üzerinden geçen yarı dairesel geometrik şekillerle birleşmekte ve bu kısım anıtın heykeltraşı Hüseyin Gezer tarafından en önemli bölüm olarak nitelendirilmektedir. Gezer, kendisiyle yapılan söyleşide bu kısmın Atatürk'ün devrimlerinin soyut bir betimlemesi olduğun

⁶ Erhardt, Louis. *Views on the Visual Environment: A Potpourri of Essays about Lighting Design*. New York: IESNA. 1985.

vurgulamıştır⁷. Ön yüzü doğuya bakan anıt, gün boyu güney yönünden ışık almaktadır.

Resim 6. Bilkent Üniversitesi Atatürk Anıtı Ön Görünüş

Resim 7. Bilkent Üniversitesi Atatürk Anıtı Arka Görünüş

Değerlendirmelerin yapılma süreci:

- Anıt'ın, gündönümü olan 21 Mart'ta, her saat başı ön ve arka cepheden fotoğrafları çekilmiştir.
- Anıt'ın 1/20 modeli üzerinde, yılın seçilen günlerinde ve seçilen saatlerinde (21 Mart, 21 Haziran, 21 Aralık – gündeğümü ile günbatımı arası her saat başı) güneşin aydınlatma durumu sağlanmış ve bu görüntülerin fotoğrafları çekilmiştir.
- Anıt'ın 1/20 modeli, güneşin güneyden aydınlatmasının tersine, kuzey yönünden aydınlatılarak fotoğraflanmıştır.
- Anıt'ın 1/20 modeli, güneşi temsil eden değişik yükseliş açılarındaki ışık kaynakları ile aydınlatılarak fotoğraflanmıştır.

- Çekilen fotoğraflar, bilgisayara aktarılmış ve düzenli olarak dizilmiştir. Daha sonra 113 öğrenci, teker teker bu fotoğrafları inceleyerek, hazırlanan anket formlarını doldurmuşlardır.
- Öğrenci yanıtları, istatistik yöntemleri ile incelenerek bazı sonuçlara ulaşılmıştır.

İnsan figürlü anıtların, aydınlatma armatürlerinin anıtın alt kısmına yerleştirilmesiyle, aşağıdan yukarıya doğru aydınlatılmalarını (figür üzerindeki doğal gölge dağılımının ve çehrelerin doğal görünümünün bozulması ve anıtın algılanmasını güçleştirmeleri nedeniyle) doğru bulmadığımızdan, bu tip aydınlatma incelenmemiştir.

Anıtın yukarıdan aydınlatılmasında ise iki yol

izlenebilir:

- a) Anıtın gündüz algılanmasını ve gün ışığını düşünmeksizin, gece anıtı en etkili biçimde aydınlatmaya çalışmak,
 - b) Gündüz güneş ve gün ışığı altında, anıtın en etkili biçimde algılandığı durumu saptayıp, bu durumu gece de yinelemek.
- a) Anıtı gündüz görünümünden bağımsız olarak aydınlatmak için iki uygulama incelendi:
 1. Anıtı, güneşin konumunun aksine, güney yönünden değil, kuzey yönüne konan armatürler ile aydınlatmak.
 2. Prof. Dr. Hüseyin Gezer'in anıtın ana teması olarak nitelendirdiği, Atatürk'ün ilerigörüştülüğü ve devrimlerinin vurgulanması amacıyla tasarlanmış olan, Atatürk'ün başının etrafından çıkan ve yarı dairesel hareketle etrafını saran, ışınları özel olarak aydınlatmak.

Anıt, doğu-batı ekseninde olduğu için, birinci uygulamaya ilişkin, anıtı güney ya da kuzey yönlerinden aydınlatmanın, anıtın algılanmasında çok önemli etkisi olmadığı saptanmıştır. Bunun yanında, anket sonucunda öğrencilerin güney yönünden aydınlatmayı kuzeyden aydınlatmaya göre algılama açısından daha etkili buldukları görülmüştür. Armatürlerden gelen ışığın, yatayla yaptığı açıdaki değişime göre anıtın algılanmasında oluşturabileceği farklılık her iki yönde de incelenmiş, (yatayla 45 ve 60 derece için) ancak bu değişimin tercih dağılımını etkilemediği gözlenmiştir. Bu nedenle güneşin aydınlatmasını gece de yinelemek daha uygun bulunmuştur.

İkinci aydınlatma yaklaşımında ise, Atatürk'ün başının çevresinden çıkan ışınların, bu ışınların arkasına gizlenecek fiber-optik ya da

⁷ Gezer Hüseyin, Kişisel Söyleşi. 25 Şubat 2001.

benzeri aydınlatma tekniği ile aydınlatılabileceği, giderek ışınların, lazer ile gökyüzüne doğru uzatılabileceği düşünülmüştür. Bütün bu ve buna benzer uygulamaların, anıt yapılırken düşünülmesi gerektiği, sonradan eklemenin hemen hemen olanaksız olduğu saptanmıştır.

- b) Güneşin aydınlatması incelendiğinde: Öğrencilere anıtın gündönümünde çekilen fotoğrafları gösterilmiş ve anıtın en etkili şekilde algılandığı saat sorulmuştur. Öğrenci yanıtlarının değerlendirilmesi sonucunda, ön yüzün gündönümlerinde (21 Mart-21 Eylül) en etkili olarak saat 8.00-9.00'da, arka yüzün ise aynı günlerde saat 13.00-14.00'de algılandığı belirlenmiştir (Resim 8a, 8b).

Resim 8a. Bilkent Üniversitesi Atatürk Anıtı 21 Mart ön cephe görüntüleri

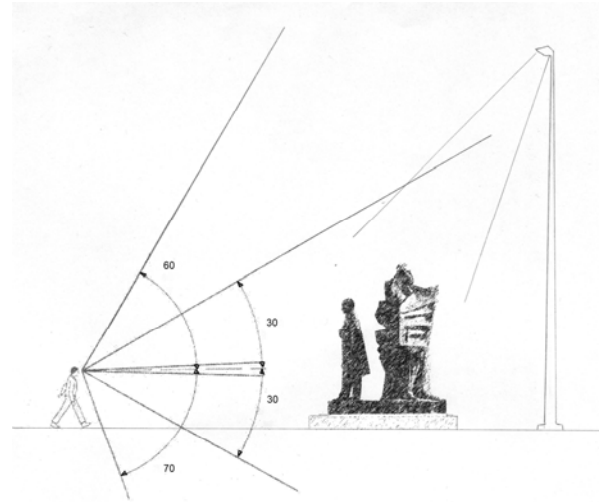

Resim 8b. Bilkent Üniversitesi Atatürk Anıtı 21 Mart arka cephe görüntüleri

Belirtilen gün ve seçilen saatlerde güneşin yükseliş (altitude angle) ve açıklık (azimuth angle) açıları saptanmış, elde edilen açılarla armatürlerin yerleştirileceği direklerin boyu ve konumunun bulunması mümkün olmuştur. Bu direklerin

konumlandırılmasında topoğrafya, anıtın etraftaki doğal ve yapılı çevre ile ilişkisi de ele alınmalıdır. Ancak unutulmaması gereken nokta, tüm bu hesap ve çabanın, güneşin anlık bir görünümünün yakalanmasından ibaret olduğudur. Buradaki kararda aydınlatma tasarımcının görüşü kadar, heykeltıraşın eserinin nasıl aydınlatılmasını istediği de önem kazanır.

Göz fizyolojisi açısından, armatürlerin, anıtın yakın çevresinde duran bir insanın gözünü kamaştırmaması için, yatayla 30 dereceden daha yukarı bir açıdan anıtı aydınlatmaları gerekmektedir (Resim 9).

Resim 9. Görme alanı ve anıtın ilişkisi

Gündüzleri güneş ışığı, çevredeki yüzeylerden yansyarak anıtta oluşan sert gölgeleri yumuşatmaktadır. Benzer bir etkiyi elde edebilmek için, anıtı, temasıyla çelişmeyecek şekilde, birden fazla noktadan aydınlatmak daha doğru olacaktır. Anıt yüzeyindeki ana gölgeler ve keskin çizgiler ana bir ışık kaynağı ile oluşturulup, iki veya daha fazla dolgu ışığı ile desteklenebilir.

Armatürler yoldan geçenlerin gözlerinin kamaşmaması için, dar açılı ışık demeti veren ve yalnızca anıtı aydınlatan niteliği sağlayacak şekilde seçilmeli, ayrıca armatürlerin önüne, ışığın saçılmasını önlemek ve yalnızca anıtın aydınlatılmasını sağlamak için ışık yönlendirici elemanlar takılmalıdır.

Bu çalışma, anıtları etkili bir şekilde aydınlatmak için izlenebilecek yöntemleri ve bu konudaki yaklaşımları temel almaktadır. Şimdiye kadar yeterli ilgi gösterilmediğini düşündüğümüz anıtlar daha önce de söz edildiği gibi ya hiç aydınlatılmamakta, şanslı olduklarını düşündüklerimiz ise sokak ve kavşak aydınlatma armatürleri ile gösterilmeye çalışılmaktadır. Özel olarak aydınlatılmak istenilenler ise örneklerden de görüldüğü üzere, anıtın malzemesi, ışığın rengi, ışık

kaynağının cinsi, ışık kaynağının dağılım özelliği ve yerleştirildiği noktalara yeterli önem verilmeden projelendirilmiştir. Alttan aydınlatma sonucu figürlerde grotesk sonuçlar ortaya çıkmakta, yüzeylerin algılanması zorlaşmaktadır.

Doğru bir aydınlatmanın sağlanması için öncelikle yapılması gereken, üç temel gereklilik çevrevesinde uygun bir yaklaşımın belirlenmesidir. Örnek çalışmada altı çizildiği gibi bu yaklaşım kimi zaman, güneşin tespit edilen anlık bir pozisyonunu gece de tekrarlamaya çalışmak olabilirken, kimi zaman belirli bir noktanın vurgulanması, dramatik bir etki yaratma çabası olarak da değerlendirilebilir. Unutulmaması gereken nokta her anıtın farklı bir çözüme gereksinim duymasıdır. Bu süreçte, eserin yapım aşamasından başlayarak heykeltıraş ile birlikte çalışmak, çevrede bulunan diğer öğelerle ilişkiyi incelemek, genel tercihleri saptamak, tasarımcıya aydınlatmanın niteliği ve niceliği hakkında ipuçları verecek, gerekli olan kaynak türü, konumu, renk sıcaklığı, renk filtreleri ve reflektörün seçimi bu ipuçları doğrultusunda belirginlik kazanacaktır.